

„BocianiMy – czyli projekt wdrażania
dobrych praktyk ochrony i zarządzania
populacją bociana czarnego na
terenach leśnych.”

- o projekcie
- cele projektu
- działania ochronne w ramach projektu
- działania badawcze
- działania edukacyjne
- trudności

Fot. Grzegorz Zawadzki

O projekcie, cele projektu

Projekt jest realizowany na terenie całej Polski - **21 obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000**, obejmujących zarazem **47 nadleśnictw i 17 leśnych kompleksów promocyjnych(LKP)**. W ramach projektu zaplanowano objęcie monitoringiem i ochroną łącznie do **100 stanowisk lęgowych**, co stanowi około 7% populacji krajowej.

Dodatkowym działaniem w ramach projektu jest badanie ekologii przestrzennej gatunku w oparciu o logery GPS GSM zakładane młodym przed wylotem z gniazd oraz instalacja kamer on-line przy gniazdach.

Główny cel projektu obejmuje opracowanie i wdrażanie dobrych praktyk ochrony i zarządzania populacją bociana czarnego na terenach leśnych. Skuteczna ochrona bociana czarnego wymaga integracji różnych działań:

- ochronę drzewostanów i drzew gniazdowych w ramach gospodarki leśnej,
- ochronę lub odbudowę gniazd,
- tworzenie stref ochrony wokół gniazd,
- charakterystykę siedliska lęgowego,
- monitoring lęgów
- ochrona lub odtworzenie żerowisk, z zachowaniem odpowiedniego poziomu wody i zasobów pokarmu

Działania ochronne

- **Monitoring stanowisk lęgowych** (Realizowany poprzez dwukrotne kontrole gniazd w sezonie lęgowym, zgodnie z metodyką opracowaną w ramach Państwowego Monitoringu Ptaków dla gatunków chronionych Dyrektywą Ptasia. Pierwsza kontrola (wykonywana pomiędzy 20 marca a 20 kwietnia) ma na celu sprawdzenie zasiedlenia gniazda przez bociana czarnego, druga (w okresie od 20 czerwca do 31 lipca) – ocenę sukcesu lęgowego i liczby wylatujących młodych. Ornitologowie weryfikują przebieg istniejących aktualnie stref ochrony

Fot. Grzegorz Zawadzki

- Oceniana stanu zachowania istniejących gniazd, a w przypadku stwierdzenia potrzeby ich podbudowania lub wzmocnienia, po uzyskaniu zezwoleń z regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, zostają wykonane niezbędne prace konserwatorskie.

Fot. Grzegorz Zawadzki

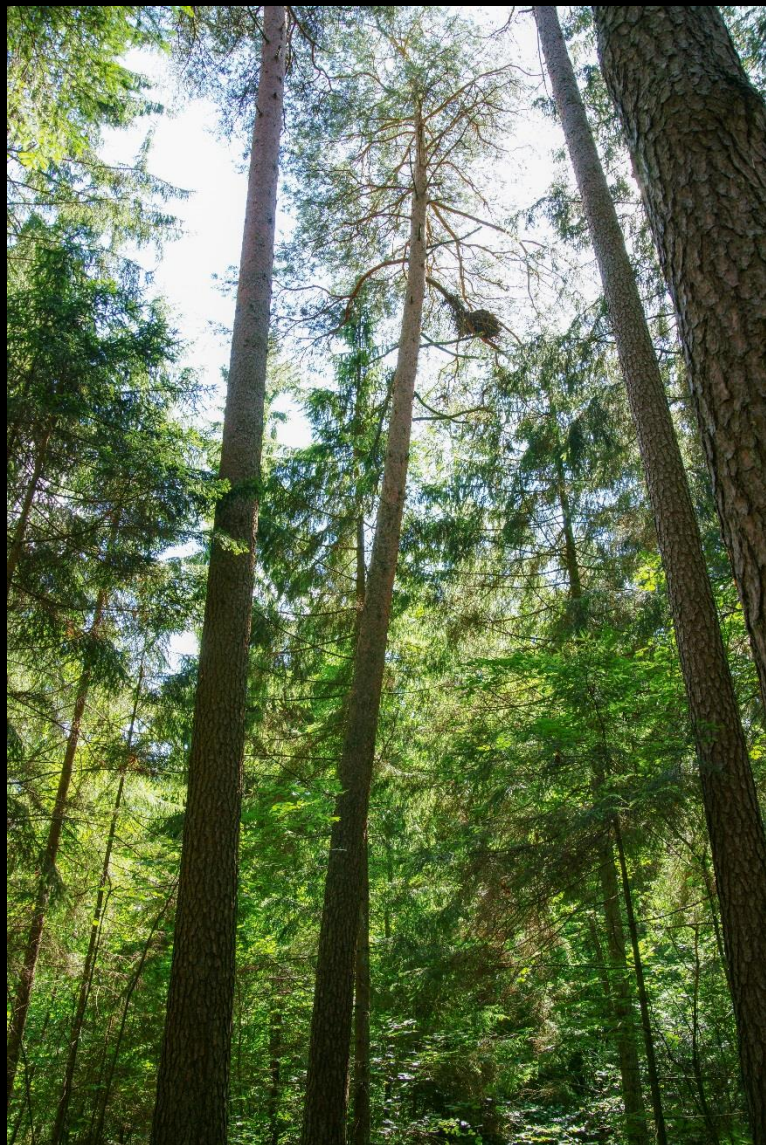
- W celu ograniczenia możliwości penetrowania gniazd przez kuny, zaplanowano montaż opasek z blachy oraz stosowanie repelentów wokół pni drzew gniazdowych bociana czarnego.

Ndl. Krucz

Fot. Rafał Kwiatkowski

Fot. Grzegorz Zawadzki

- Opracowanie dobrych praktyk w zarządzaniu siedliskami bociana czarnego bazuje na wynikach **opisu oraz pomiarów drzew gniazdowych i cech siedliska lęgowego (definiowanego jako otoczenie gniazda)**.
- W obrębie istniejących stref ochrony na podstawie danych pomiarowych zostają wytypowane alternatywne drzewa biocenotyczne (potencjalnie odpowiadające kryteriom drzew gniazdowych).

- monitoring stanu uwilgotnienia i siedliska lęgowego oraz zlewni żerowisk. Pomiar poziomu wód są wykonywane piezometrami.

<http://www.geojust.pl/galeria/artykuly-piezometry.html>

Fot. Grzegorz Zawadzki

Działania badawcze

- Do skutecznej ochrony lęgów bociana czarnego będzie można wykorzystać dane uzyskane dzięki zastosowaniu nowych technik badawczych: fotopułapek i kamer zainstalowanych przy czynnych gniazdach oraz telemetrii satelitarnej.

(<https://www.youtube.com/watch?v=s2emDlqB364>)

2017 – 4 (3 logery z
WFOŚiGW w Łodzi)

2018 – 12

2019 – 20

Fot Dariusz Anderwald

2018 – 8

2019 – 12

Co wiemy dzięki fotopułapkom

- <https://www.facebook.com/BocianiMy/videos/2402845093077413/>
- Jak się skutecznie bronić przed atakiem?...

W tym czasie w gnieździe w Nadleśnictwie Kliniska było już 5 jaj, więc było czego bronić. Przypominamy, że wszystkie bociaki się tam wykluły.

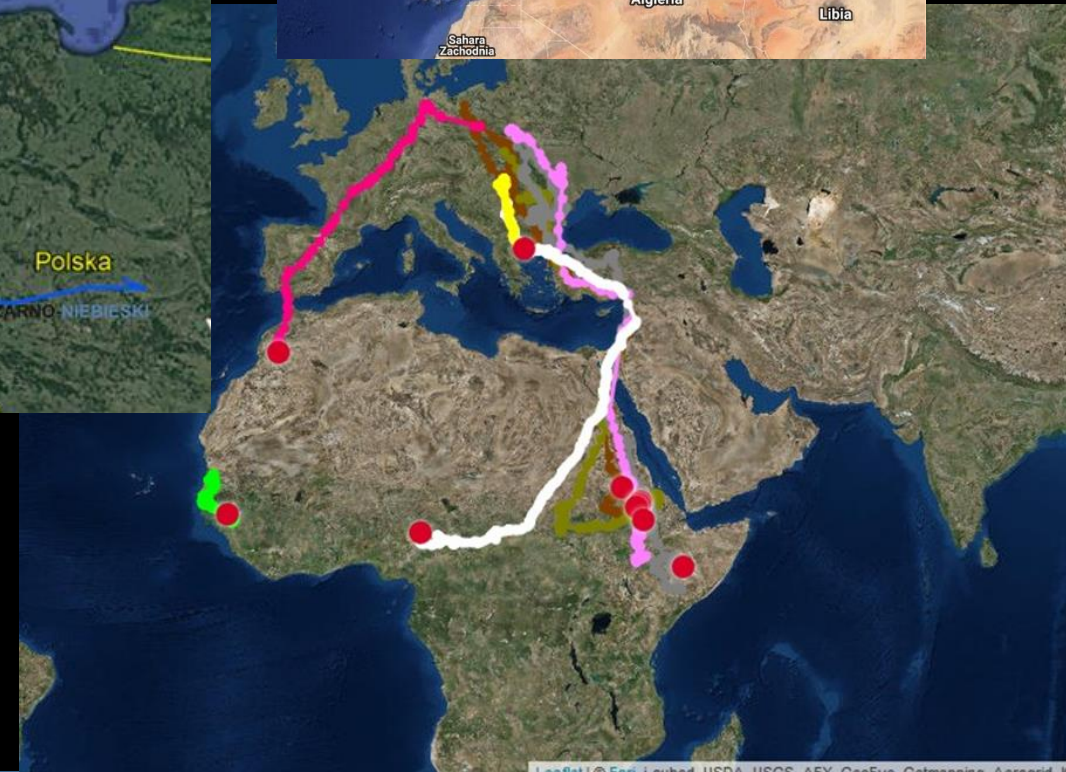
Nie tylko bociany

- 1. kowalik
- 2. bogatka
- 3. dzięcioł duży
- 4. puszczyk
- 5. siniak
- 6. sójka
- 7. modraszka
- 8. szpak
- 9. dzięcioł czarny
- 10. strzyżyk
- 11. dzięcioł średni
- 12. zięba
- 13. jastrząb
- 14. myszołów
- 15. pełzacz
- 16. grubodziób
- 17. kuna
- 18. puszczyk uralski
- 19. kos
- 20. grzywacz
- 21. czubatka
- 22. wiewiórka
- 23. rudzik
- 24. sroka

Co wiemy dzięki loggerom

Oko na Maroko!
Od kilku dni nasz ZIELONY zniknął nam z pola widzenia nad górami Atlasu w Maroku. Dla przypomnienia wystartował w swoją podróż z zachodniej Polski już 15 lipca, potem poleciał na N Danii, gdzie trochę się popasał, by wrócić do Niemiec i obrać kierunek SW i dotrzeć do Afryki poprzez Cieśninę Gibraltarską. Czekamy na łączność z niepokojem, bo prawdopodobnie leci obecnie przez pustynne bezludzia Sahary Zachodniej.

- http://bocianimy.pl/?page_id=376

- Niesamowite!!! Rok temu nasz BIAŁY 23 stycznia znalazł się w parku narodowym Yankari w Nigerii do której dotarł przez Włochy, Morze Śródziemne i piaski Sahary (post z 11.10.2017) i choć w tym roku leciał do Afryki innym szlakiem (wschodnim) to 17 lutego dotarł w to samo miejsce do Yankari
- ŻÓŁTY nad rzeką Keresz :jeden z boćków czarnych nazwany ŻÓŁTY ciągle siedzi na Węgrzech nad kanałami nawadniającymi nad rzeką Keresz, mimo że jego pobratymcy już dawno w Afryce. To ptak drugoroczny pochodzący z Nadleśnictwa Skierniewice z nadajnikiem nożnym. Kiedy pokarmu ma pod dostatkiem, niestraszne mu niskie temperatury, które w ciągu ostatnich 3 tygodni oscylują w nocy od 0 do 3 stopni Celsjusza. Wg wykresu accelerometru w analogicznym okresie ptak wyraźnie mniej się przemieszcza, tj. żeruje i więcej siedzi w jednym miejscu. Czy ta strategia okaże się skuteczna i co będzie dalej z ŻÓŁTYM? Zobaczmy...ŻÓŁTY ruszył do Betlejem? No jednak nasz „twardziel” nie wytrzymał i ruszył wczoraj na południe. Wczoraj, tj. 21 grudnia!? Tochę to jakby przeczy naszym wyobrażeniom nt. jesiennych wędrówek bocianów czarnych.

CNIG04 padł w Turcji

Niestety potwierdziły się nasze przypuszczenia o tym, że jeden z naszych boćków nie żyje. Ptak został odnaleziony przez ornitologów (Burak Tatar - dziękujemy) z tureckiego BirdLife International i Ministerstwa Środowiska **martwy pod linią energetyczną na południu Turcji** wraz z jeszcze jednym martwym bocianem czarnym. Powszechne odrutowanie krajobrazu to poważny problem dla migrujących ptaków. Dotyczy to wielu państw europejskich, w tym także Polski czy Bułgarii. Wymiana niebezpiecznych drutów na izolowane kable w ważnych miejscach migracji ptaków, choć kosztowna, jest koniecznością!

Fot. Burak Tatar

Działania edukacyjne

skierowane zarówno do osób dorosłych, głównie pracowników Lasów Państwowych na terenie wszystkich 17 dyrekcji regionalnych – około 400 osób, jak również uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w rejonach realizacji projektu.

Upowszechnienie wiedzy o bocianie czarnym odbywa poprzez liczne działania edukacyjno-promocyjne:

- transmisję on-line z zajętego gniazda,
- stronę internetową projektu,
- instalację tablic informacyjnych,
- wydanie broszury edukacyjnej, stanowiącej kompendium wiedzy o gatunku oraz pakietu edukacyjnego zawierającego scenariusze zajęć lekcyjnych o bocianie czarnym dla szkół.

trudności

- Biurokracja (zamówienia publiczne, formalności związane ze zgodami)
- Zgranie terminów (procedury przetargowe kontra możliwość realizacji zadań w terenie, warunki pogodowe)
- Zasięg gsm
- Indywidualne cechy osobnicze i upodobania gatunku (transmisja on line nie powiodła się ptaki prawdopodobnie zdecydowały się na lęg w innej lokalizacji)
- Indywidualne cechy lokalizacji gniazda - w przypadku fotopułapki w Zwoleniu nie było możliwe prześledzenie niektórych szczegółów z sezonu lęgowego ze względu na brak widoku wnętrza gniazda.
- Dobranie takich ustawień nagrywania przez fotopułapki by można było prześledzić przebieg całego lęgu. Wyczerpanie się baterii lub miejsca na karcie pamięci w większości fotopułapek uniemożliwiło monitorowanie losów całego lęgu.

Gdzie szukać informacji o BocianiMy

- http://bocianimy.pl/?page_id=39
- <https://www.facebook.com/BocianiMy/>

Dziękuję za uwagę

Joanna Sitkiewicz 2019